

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

3 februari 2009

GEDACHTEWISSELING

**over een evaluatie van de energieprestatieregelgeving voor gebouwen (EPB)
met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie
uitgebracht door mevrouw Annick De Ridder**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Johan Deckmyn, Pieter Huybrechts, Jan Penris, mevrouw Marleen Van den Eynde;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Cindy Franssen, de heren Frans Peeters, Johan Sauwens;

de dames Annick De Ridder, Fientje Moerman, de heer Marc van den Abeelen;

de heren Gilbert Bossuyt, Bart Martens, Joris Vandenbroucke.

Plaatsvervangers:

de heer Frank Creyelman, mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Christian Verougstraete, Frans Wymeersch;

de heren Ludwig Caluwé, Carl Decaluwe, Tom Dehaene, Dirk de Kort;

de heren Patrick Lachaert, Hugo Philtjens, Jul Van Aperen; mevrouw Els Robeyns, de heren Jan Roegiers, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Jan Peumans.

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)	4
1. Inleiding door mevrouw Esther Deman, adjunct administrateur-generaal bij de SERV	4
2. Presentatie van het evaluatierapport van de SERV door mevrouw Annemie Bollen, medewerker Energie, studiedienst SERV	4
II. Bespreking	12

DAMES EN HEREN,

De commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie organiseerde op dinsdag 13 januari 2009 op verzoek van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) een gedachtewisseling over hun evaluatie van de energieprestatieregelgeving voor gebouwen (EPB).

Het evaluatierapport van de SERV en ook de evaluatienota van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen werden vooraf aan de leden van de commissie bezorgd.

I. TOELICHTING DOOR DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN (SERV)

1. Inleiding door mevrouw Esther Deman, adjunct administrateur-generaal bij de SERV

Mevrouw *Esther Deman* zegt dat de SERV groot belang hecht aan het EPB-dossier. Het gaat iedereen aan. De bestaande wetgeving en praktijk kunnen nog sterk worden verbeterd, stelt de spreker.

Ze situeert het advies van de SERV en stelt dat de EPB-regelgeving staat voor energieprestaties en binnenklimaat van gebouwen. Het is een uitgebreide versie van de vroegere isolatiewetgeving en ze bestaat drie jaar. Het Vlaams Energieagentschap (VEA) heeft onlangs een eerste evaluatie uitgevoerd zoals wettelijk voorzien en door Europa verplicht. Die evaluatie vormde de basis voor de wijzigingen die de Vlaamse Regering voorstelde aan het EPB-decreet en -besluit. Ze handelen voornamelijk over de verstrenging van de eisen. Die wijzigingen werden aan de SERV voorgelegd, die begin december 2008 een negentig bladzijden dik advies uitbracht met eigen evaluatie en aanbevelingen. Die laatste werden uitgebracht in consensus met alle sociale partners, en er is samengewerkt onder andere met de bouwsector en architectenverenigingen. De SERV maakte daarop de aanbeveling aan de minister over met de vraag om een expliciete reactie, omdat hij de dialoog wil aangaan omtrent de bewuste regelgeving. Daarom wordt ook de toelichting in de commissie op hun verzoek gehouden. De SERV hoopt vooral op actie in het EPB-dossier zodat de energieprestaties van gebouwen in Vlaanderen op de meest effectieve en efficiënte manier kunnen worden opgekrikt. Het Vlaams Parlement en de commissie zouden daarin een rol moeten spelen.

Mevrouw Deman benadrukt dat de SERV actief werkt rond het Vlaamse energiebeleid en reeds tal van adviezen ter zake heeft uitgebracht. Het beleids-

veld energie behoort dan ook tot de sociaaleconomische corebusiness van de SERV, oppert ze. Het parlement heeft de SERV ook aangewezen als strategische adviesraad voor het energiebeleid voor wat de sociaaleconomische aspecten betreft. Mevrouw Deman hoopt dat de SERV in die hoedanigheid meer in dialoog zal kunnen treden met het Vlaams Parlement. Ze wijst er de vergadering op dat dit pas de eerste keer is dat de SERV in de lopende legislatuur een dergelijke toelichting geeft.

2. Presentatie van het evaluatierapport van de SERV door mevrouw Annemie Bollen, medewerker Energie, studiedienst SERV

Mevrouw *Annemie Bollen* licht het SERV-advies toe. Ze begint met de conclusie. Er is volgens de SERV een probleem met de energieprestatieregelgeving en de tijd is rijp voor bijsturing. De SERV merkt dat de regelgeving wel degelijk werkt, en dat die heel wat strenger mag in heel wat gevallen. Zeker voor nieuwe gebouwen: die moeten goed zijn om nog lang na het einde van de gasvoorraden comfort te bieden aan de bewoners zonder de klimaatdoelstellingen te hypothekeren.

Er schort wel nog van alles aan de EPB-regeling, stelt de spreker. Er worden problemen gesignaleerd met de eisen zelf, de berekeningsmethodiek, de procedures en de toepassing in de praktijk. De SERV kon vaststellen dat er te weinig gebeurt om die problemen aan te pakken, zelfs niet met de voorstellen van de Vlaamse Regering. Dat de knelpunten op enkele uitzonderingen na de kranten nog niet halen, heeft volgens de spreker meer te maken met het feit dat de regeling nog vrij jong is, en dat het grote publiek er nog niet mee wordt geconfronteerd, dan met het feit dat ze niet zouden bestaan. Het advies waarschuwt voor nog meer problemen als de voorstellen van de Vlaamse Regering zonder meer geïmplementeerd worden. Verstrenging van de EPB-eis is volgens de SERV dan ook niet verstandig als er geen uitzicht is op een oplossing voor deze problemen. Het zou jammer zijn dat het draagvlak voor de EPB-regeling door deze problemen ondermijnd zou worden, meent mevrouw Bollen.

Het advies heeft het niet alleen over de problemen, maar brengt ook tien aanbevelingen om tot een oplossing ervan te komen. Ze gaan over de regelgeving zelf en over de toepassing van de EPB-regelgeving in de praktijk. De SERV onderstreept wel dat een goede EPB-regelgeving in de praktijk alleen niet volstaat om de energieprestaties van gebouwen te verbeteren. Om een aangescherpte regeling op gang te krijgen, zal de transitie naar energiezuinige gebouwen actief in gang moeten worden gezet en gehouden. Dat vergt niet alleen een strengere regelge-

ving, maar vooral een andere manier van omgaan met actoren en andere financiële ondersteuning.

Mevrouw Bollen licht nog kort toe wat de EPB-regelgeving inhoudt. Daarna zal ze de voorstellen van de Vlaamse Regering onder de loep nemen om dan de evaluatie en de aanbevelingen van de SERV te belichten.

EPB staat voor energieprestatie en binnenklimaat van gebouwen. De afkorting is afgeleid van de Europese EPB-richtlijn. De Vlaamse regelgeving ter zake is in voege getreden per 1 januari 2006 en bestaat uit een EPB-decreet van 2006 en een uitvoeringsbesluit. Er zijn ook een aantal bijlagen, toelichtingen en specificaties. De energieprestatieregelgeving voorziet in eisen voor gebouwen die kunnen verschillen naargelang van de bestemming van het gebouw of het soort gebouw (nieuwbouw, bestaand enzovoort). Er zijn ook een aantal vrijstellingen en afwijkingen voorzien. Ook bevat de EPB-regelgeving administratieve vereisten. Zo zijn er de startverklaring en de EPB-aangifte. Mevrouw Bollen illustreert deze vereisten van de start van het bouwproces tot de ingebruikname. Bij de voorbereiding van de bouwwerken is de bouwheer verplicht een EPB-verslaggever aan te stellen. De architect moet ervoor zorgen dat het gebouw aan de EPB-eisen kan voldoen. Hij bezorgt alle desbetreffende informatie aan de verslaggever zodat die ten minste acht dagen voor de werken een startverklaring kan opstellen met het nagestreefde EPB-peil. De architect staat voor de opvolging van dat doel in en moet tijdig de bouwheer waarschuwen indien het gebouw dreigt niet aan de EPB-eisen te voldoen. Minstens zes maanden na de ingebruikname van het gebouw moet de verslaggever een EPB-aangifte doen met het uiteindelijk bereikte EPB-peil.

De EPB-eisen die voor gebouwen van toepassing kunnen zijn, zijn van verschillende orde. Er zijn eisen met betrekking tot thermische isolatie, zoals in de vroegere isolatiewetgeving. Ze worden uitgedrukt in U-max- of R-minwaarden (dat zijn warmtedoorgangscoefficienten of warmteweerstandsfactoren van de constructieonderdelen). Daarnaast worden ook maximum K-peileisen gesteld, legt de spreker uit. Die bundelen de isolatiegegevens van de hele gebouwenschil. De thermische isolatie-eisen kunnen ook betrekking hebben op koudebruggen, maar die regeling geldt pas vanaf 2010.

Er zijn ook eisen ten aanzien van het binnenklimaat, wat nieuw is, weet mevrouw Bollen. Het gaat dan om minimale ventilatievoorzieningen en er is in een beperking voorzien op het risico van oververhitting van woningen in de zomer.

Ook het maximale E-peil is nieuw. Het is een over-

koepelende indicator voor het energieprestatieniveau van het gebouw. Hoe komt dat tot stand? Bij een huis zijn er transmissieverliezen, de verliezen die door de constructieonderdelen naar buiten gaan en er zijn ventilatieverliezen, maar er zijn ook zonnewinsten en interne winsten, onder andere doordat er mensen in een gebouw actief zijn. Al die factoren bepalen de behoefte aan ruimteverwarming en -koeling in het gebouw. Die twee aspecten zijn cruciaal in het E-peil. Mevrouw Bollen legt uit dat daarnaast ook nog energie nodig is voor verwarming van tapwater, wat tot de helft van het energieverbruik kan belopen, afhankelijk van het bad- en douchegebruik. Het hulpenergieverbruik dat nodig is voor onder andere pompen en ventilatoren wordt ook in rekening gebracht. Van de energiebehoefte wordt de energie die men zelf opwekt via fotovoltaïsche installaties en warmtekrachtkoppeling (WKK) afgetrokken. Dat alles geeft een jaarlijks primair energieverbruik van een woning en dat wordt vergeleken met een referentiewaarde. Zo berekent men het E-peil, besluit mevrouw Bollen.

De verschillende soorten EPB-eisen worden gedifferentieerd naargelang de types gebouwen. De thermische isolatienorm zijn voor woon-, school-, en kantoorgebouwen gelijkaardig, met name een K45-eis voor isolatie van de totale gebouwenschil en U-max- en R-minwaarden voor de onderdelen. Voor gebouwen met industriële bestemming zijn de eisen iets soepeler. De ventilatie-eisen verschillen naargelang het om een woongebouw gaat of niet. De overkoepelende E-peileis die geldt voor woongebouwen en school- en kantoorgebouwen is de E100-eis. Ook voor verbouwingen, uitbreidingen en functiewijzigingen zijn er EPB-eisen, zij het minder streng, gezien de beperktere mogelijkheden. Bij uitbreiding gelden de U-max- en de R-minwaarden, en de ventilatie-eisen als was het een nieuw gebouw. Voor grote uitbreidingen moet ook aan de E-peil en K-peilvoorwaarde worden voldaan. Bij verbouwingen is er eveneens sprake van U-max- en R-minwaarden en gelden ook luchttoevoervereisten als er ramen worden vervangen. Bij functiewijzigingen van heel grote gebouwen geldt een K-peileis en de ventilatie-eis als waren het nieuwe gebouwen.

Om de EPB-regelgeving in de praktijk te kunnen opvolgen, heeft het Vlaamse Energieagentschap een energieprestatiedatabank waarin alle gegevens staan over de bereikte energieprestaties van gebouwen. De controle op de regelgeving gebeurt enerzijds op administratief niveau: er wordt nagegaan of er een startverklaring en een EPB-aangifte wordt ingediend. Maar ook controles op de werf zijn mogelijk. Er zijn boetes voorzien als sancties.

Het energieprestatiecertificaat, de zogenaamde EPC-regeling, is in de EPB-regeling ingebed. Het certifi-

caat moet afgeleverd worden bij verkoop van een gebouw. In de praktijk is ook het EPB-softwarepakket zeer belangrijk om de nodige berekeningen te kunnen maken.

Mevrouw Bollen licht ook nog de voorstellen toe die de Vlaamse Regering eind 2008 lanceerde ter aanpassing van het EPB-decreet en het EPB-besluit. Ze zijn gebaseerd op een evaluatie van het VEA, die volgens de verplichting in het EPB-decreet tweejaarlijks de energieprestatieregelgeving moet evalueren. Een aantal studies werden gemaakt ter onderbouwing van de evaluatie. Een eerste vergelijkt de EPB-eisen in Vlaanderen met die in Nederland, Duitsland en Frankrijk. Een andere studie onderzoekt de economische haalbaarheid van strengere EPB-eisen voor woningen. Naast een aantal andere studies, organiseerde het VEA bovendien vergaderingen met de betrokken sectoren en voerde bevestigingen uit. Het evaluatierapport van het VEA dateert van mei 2008.

De Vlaamse Regering stelde op basis van de evaluatie voor de E-peilnorm voor nieuwbouwwoningen te verstrengen van E100 naar E80 vanaf 2010. Een lager E-peil betekent een strengere norm. Een aantal U-maxwaarden wordt ook strenger en wordt zo in overeenstemming gebracht met de waarden die gelden in de andere gewesten. Dat laatste vindt de SERV een goede zaak. Ook de ventilatie-eisen worden aangepast en een aantal procedures worden gewijzigd. Mevrouw Bollen gaat daarop niet verder in maar stelt dat onder meer de definitie van EPB-verslaggever verandert zodat werknemers van de rechtspersoon die als verslaggever is aangeduid, net zo goed de EPB-documenten kunnen ondertekenen. De termijn van acht dagen die moet gerespecteerd worden voor de start van de werken voor de indiening van de startverklaring wordt geschrapt en er wordt een informatieplicht geïntroduceerd van alle bouwpartners ten aanzien van de verslaggever.

In het advies van de SERV staan ook opmerkingen bij de technische wijzigingen. Daar gaat de spreker niet verder op in.

Voor de evaluatie heeft de SERV zich gebaseerd op de acht kenmerken van behoorlijke regelgeving zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Een knelpunt bleek het feit dat er weinig cijfermateriaal beschikbaar is over de implementatie van de EPB-regelgeving in de praktijk en de effecten daarvan.

Het eerste criterium stelt dat regelgeving noodzakelijk en doeltreffend moet zijn. De SERV vindt de EPB-regelgeving zeker noodzakelijk; niet louter om de Europese richtlijn om te zetten en de klimaatdoelstellingen te halen, maar ook als essentieel onderdeel van een tweesporenbeleid naast een beleid gericht op

het topsegment. Mevrouw Bollen illustreert dat aan de hand van een figuur met de energiebehoefte per vierkante meter van een gebouw op een verticale as. De horizontale as is de tijdslijn. De grijze zone tussen de lijnen, geeft de bouwpraktijk weer, of zoals de spreker uitlegt, de energiebehoefte per vierkante meter in de bestaande woningen. De gele lijn bovenaan geeft aan hoeveel die energiebehoefte volgens de geldende normen mag zijn. Het voorbeeld dat ze gebruikt, gaat over Duitsland. Daar is de toegestane gemiddelde energiebehoefte per vierkante meter geleidelijk gedaald door een stelselmatige versterking van de eisen, met enige tussenpauzes. De EPB-regelgeving duwt de achterblijvers naar voor, maar dat volstaat niet, stelt mevrouw Bollen. Er is ook een koplopersbeleid nodig, dat de bouw van passiefwoningen en lage-energiewoningen stimuleert. De combinatie van beiden laat toe dat de gemiddelde bouwpraktijk verbetert.

De Vlaamse energieprestatieregelgeving zet mee aan tot energiebesparende investeringen, oppert de spreker, waarvoor ze een aantal indicaties aanvoert. Van de architecten meent 60 percent dat de EPB-regelgeving een attenderend effect heeft op bouwers ten aanzien van het belang van energieprestaties van hun gebouw. Dertig percent van de bouwers geeft toe dat ze maatregelen zouden laten vallen mocht de regelgeving niet bestaan. In die gevallen heeft de EPB-regelgeving dus effect. Voorts blijkt de regelgeving vooral een effect te hebben bij het plaatsen van beglazing: er wordt meer superiserende beglazing geplaatst. Ook de isolatiediktes worden beter, de verspreiding van ventilatievoorzieningen neemt toe en er worden meer hoogrendementsverwarmingsinstallaties geplaatst. Minder impact is er op de compactheid van woningen, de luchtdichtheid en de zonnewinsten, die als maatregel allicht nog te nieuw of te onbekend zijn, stelt de spreker.

Maar er zijn ook nog andere evoluties die mee de energiebesparende investeringen stimuleren. Mevrouw Bollen haalt in die zin aan dat 60 percent van de bouwers stelt sowieso overtuigd te zijn van het belang van energiebesparende maatregelen en dus geen maatregelen weg zou laten, zelfs als er geen EPB-eisen zouden gelden. Dat kan mee te wijten zijn aan de hoge energieprijzen. Factoren zoals het subsidiebeleid, het lokale beleid, weersomstandigheden, zijn eveneens belangrijk bij het doorzetten van energiebesparende maatregelen.

De spreker wijst er verder op dat EPB-eisen niet automatisch leiden tot minder energieverbruik. Ze nuanceert dat EPB-eisen relatief zijn en slaan op een karakteristiek energieverbruik per vierkante meter, wat niets zegt over het totale energieverbruik van een woning. Een grote woning met een laag E-peil

kan toch meer verbruiken dan een kleine woning met een hoog E-peil. Woningen worden wellicht groter in Vlaanderen en dat is volgens de spreekster een evolutie die kan tegenwerken.

EPB-eisen slaan voorts op de intrinsieke energieprestaties van het gebouw, maar zeggen niets over het gedrag van de bewoners. Spilzieke bewoners in een zuinige woning kunnen meer verbruiken dan zuinige bewoners in een onzuinige woonst die even groot is.

Bij energiezuinige woningen blijkt ook sprake te zijn van een rebound-effect. Mensen willen een groter comfort ervaren, verwarmen meer woonoppervlakte en hebben zo een grotere benutting van de woning wat leidt tot meer energieverbruik. Ook de tendens naar meer open ruimtes in woningen en meer vides zijn niet zo goed voor de zuinigheid van woningen.

Sociale groep en inkomen zijn dan ook vaak meer bepalende factoren voor het energieverbruik dan isolatie. Dat vindt de SERV verrassend, dezelfde vaststelling deed men overigens in Nederland. Een grafiek van het VEA toont aan dat de hogere inkomensgroepen ondanks hun betere kennis van energieverbruik en maatregelen ter zake, een minder energiezuinige attitude vertonen uit gemakzucht, comfortzucht of uit vergetelheid. Het gaat dan bijvoorbeeld over de verwarming een graad lager zetten als men de kamer verlaat. Dat is een belangrijk aandachtspunt.

EPB leidt ook niet automatisch tot een lager verbruik omdat ze geen rekening houdt met de energie-inhoud van de woning zelf. Dat behelst de energie nodig voor de constructie van de woning en de materialen erin, en de sloop. Mevrouw Bollen legt uit dat dit wel belangrijk is omdat soms tot 50 percent van het energieverbruik over de globale looptijd van een woning opgaat in die zaken. Ze verwijst ter illustratie naar de cijfers over de CO₂-emissie die verband houden met het energieverbruik nodig om materialen te produceren. Die zijn voor staal- en aluminium niet zo gunstig als voor bijvoorbeeld hout.

Soms werkt het vastleggen van dat E-peil zelfs als een rem en zorgt het dat mensen niet verder gaan dan wat opgelegd is. Mensen gaan er soms van uit dat de overheid wel strengere eisen had opgelegd als dat nodig was.

Is een EPB-regelgeving nodig en zijn er alternatieven voor een EPB-regeling mogelijk? Mevrouw Bollen stelt dat dit voor heel wat nieuwe gebouwen niet zo is, maar voor bestaande misschien wel. De EU-richtlijn legt voor bestaande gebouwen in elk geval niet stringent vast dat er energievereisten moeten worden gesteld. Een andere aanpak kan dus,

besluit de spreekster, en de SERV merkt op dat andere instrumenten ook van belang zijn.

Een tweede criterium in de evaluatie van de SERV, was de doelmatigheid van de regelgeving. Dat slaat op het kostenplaatje, de kostenefficiëntie. Ook in dat verband zijn er weinig cijfers voorhanden en wat er is, blijkt zeer divers. De energiebesparende investeringen die bouwers moeten doen om aan de EPB-eisen te voldoen zouden variëren van 1000 tot 5500 euro. Die inschatting is gemaakt voor de regelgeving van kracht werd. Ex post zijn geen data systematisch verzameld. Er zijn echter indicaties dat er een ruim verschil in kosten kan zijn naargelang van het type gebouw.

De kosten voor de EPB-verslaggeving, het loon van de verslaggever, kunnen relatief sterk oplopen, zeker voor kleine werken, stelt mevrouw Bollen. Dat zou gaan van 250 tot 1600 euro. De variatie wordt veelal verklaard door het kwaliteitsverschil van wat de verslaggever doet: van louter noteren van het gehaalde energieprestatieniveau tot echt adviserend optreden. De administratieve lasten van de regeling lijken de SERV vrij hoog en zijn in sommige gevallen onnodig. Daarbovenop komen nog kosten voor de overheid, voor het bijhouden van de energieprestatiedatabank, voor het toekennen van vrijstellingen, voor het up-to-date houden van de software enzovoort. Ook daarvan vindt de SERV weinig gegevens terug.

Het derde onderzochte criterium was de uitvoerbaarheid van de regeling. De EPB-berekeningen gebeuren vaak te laat, heeft de SERV vastgesteld. In een startverklaring wordt het nagestreefde EPB-peil opgegeven, maar dat is niet noodzakelijk een berekend peil. In de praktijk gebeurt het berekenen vaak achteraf. Dat heeft nadelen, waarop mevrouw Bollen nog terugkomt.

EPB-aangiftes, vooral degene die niet voldoen aan de eisen, worden ook vaak gewoon niet ingediend. Er zijn in de regelgeving geen incentives voorzien om de aangifte in te dienen voor een bouwheer die zich geconfronteerd ziet met een aangifte die aangeeft dat zijn gebouw niet voldoet aan de eisen. In dat geval wacht hij wellicht liever tot het VEA hem opspoort en aanmaant om aangifte in te dienen, misschien hopen dat dat niet gebeurt.

De EPB-software is inzake de uitvoerbaarheid een heikel punt, haalt de spreekster aan. Die is al sterk verbeterd, maar nog steeds zeer gebruiksonvriendelijk. Er bereiken de SERV dan ook veel klachten daaromtrent. Bovendien is de handhavingspraktijk zeer ondoorzichtig en heeft de SERV er weinig zicht op hoeveel werfcontroles er gebeurd zijn en wat de resultaten daarvan zijn.

Bepaalde EPB-eisen blijken in de praktijk ook moeilijk uitvoerbaar, zoals de ventilatie-eisen bij bepaalde uitbreidingsverbouwingen en bij ingesloten appartementen.

Is de regeling rechtmatig, luidt het volgende criterium. De SERV meent dat de EPB-regeling alvast niet af is. Daarmee doelt de raad onder meer op de vrijstellings- en afwijkingsprocedures die nog niet uitgewerkt zijn. De verantwoordelijkheden van de bouwpartners zijn bovendien niet duidelijk afgebakend. De startverklaring moet bijvoorbeeld worden ingediend door de verslaggever, maar de boete bij niet vervullen van die voorwaarde gaat naar de bouwheer. Hij moet de boetekosten dan verhalen op zijn verslaggever. Dat geldt ook voor de verhouding tussen bouwheer en architect: de architect moet ervoor zorgen dat het plan van een gebouw aan de EPB-eisen voldoet. Worden de eisen niet gehaald, dan is de bouwheer verantwoordelijk.

De EPB-regelgeving bevoordeelt verder dure technieken en installaties ten opzichte van keuzes in het ontwerp. Zo heeft het plaatsen van fotovoltaïsche panelen een aanzienlijke invloed op het E-peil. Het verbeteren van de compactheid en de oriëntatie van de woning heeft in de berekeningsmethodiek dan weer veel minder effect, hoewel dat zeer kostenefficiënte maatregelen zijn.

De SERV was verbaasd te zien dat grote woningen door de regeling worden bevoordeeld ten opzichte van kleine, doordat de compactheid van kleine woning minder is dan die van grote. De compactheid drukt de verhouding uit tussen volume en buitenoppervlak. Hoe meer buitenoppervlak er is, hoe meer warmteverlies mogelijk is. Mevrouw Bollen toont de vergelijking didactisch aan met behulp van blokjes. Zo staat één blokje voor een kleine woning en die telt zes zijden. De verhouding is één op zes. Een grote woning wordt voorgesteld door acht blokjes en telt in de zijden 24 vlakjes, wat de verhouding van een acht keer groter volume en maar vier keer zoveel buitenoppervlak tot de meest gunstige maakt. De compactheid is bij grote woningen van dezelfde vorm dus groter.

Ook het feit dat de EPB-regelgeving eigenlijk om relatieve eisen draait, per vierkante meter, maakt dat een kleine woning met minder vierkante meter, benadeeld wordt.

Volgende vraag die de SERV zich stelde, was of de EPB-regelgeving samenhangend is, of ze intern en extern consistent is. Er zijn een aantal interne consistenties zoals de definities van bruikbare vloeroppervlakte enzovoort. Het verraste de SERV ook te horen dat een energieprestatiecertificaat dat wordt opge maakt voor een nieuwbouw met de EPC-methodiek,

kan verschillen van een energieprestatiecertificaat dat volgens de EPB-methodiek voor de EPB-aangifte wordt berekend. En toch gaat het dan om dezelfde woning. Dat kan niet de bedoeling zijn.

De energieprestatieregelgeving is voorts nog onvoldoende geïntegreerd in de overige gebouwgerelateerde regelgeving, vindt de SERV. Ander belangrijk knelpunt is dat er te weinig afstemming is op de andere gewesten. De Vlaamse methodiek is wel gelijk aan die van het Brusselse Gewest, maar de eisen verschillen en de methodieken en eisen van het Waalse Gewest zijn compleet anders. Dat schept problemen voor architecten en verslaggevers die in de verschillende gewesten actief zijn.

De SERV ging ook na of de regelgeving eenvoudig, duidelijk en toegankelijk is. Met zowat 300 bladzijden regelgeving kan het geheel niet echt eenvoudig genoemd worden, stelt mevrouw Bollen. Bovendien is het weinig toegankelijk en soms onduidelijk. Het VEA levert weliswaar heel wat inspanningen om de regelgeving bekend te maken, maar het bereikt niet iedereen. Dat blijkt temeer omdat nog steeds 56 percent van de kandidaat-bouwers zegt niet voldoende op de hoogte te zijn van de EPB-regelgeving. Maar 13 percent van de lager opgeleiden kent de website www.energiesparen.be.

Het zevende criterium inzake behoorlijke regelgeving onderzoekt of de EPB-regelgeving onderbouwd en overlegd is. De SERV denkt dat er hiaten zijn in beide. Zo is er geen advisering voorzien over het voorstel van EPB-decreet dat in 2004 is voorgelegd. In 2006 bleek bij de voorlegging van het decreet dat het overleg onevenwichtig was. Heel wat doelgroepen zijn niet geconsulteerd. De aanbevelingen geformuleerd in het kader van de klimaatconferentie, vinden ook weinig weerklank in de EPB-regelgeving. Projecten inzake transitie management lijken los te staan van wat er met de EPB-regelgeving gebeurt.

Een laatste criterium stelt de vraag of de EPB-regelgeving blijvend relevant en actueel is. De SERV is van oordeel dat de EPB-regelgeving weinig anticipeert op nieuwe evoluties. Mevrouw Bollen refereert daarbij aan het feit dat nieuwe technologieën bijvoorbeeld nachtkoeling niet vlot geïntegreerd kunnen worden in de EPB-methodiek.

Samenvattend voldoet de EPB-regelgeving volgens de SERV nog niet volledig aan alle kenmerken van goede regelgeving. De voorstellen van de Vlaamse Regering pakken slechts een klein deel van de knelpunten aan.

De SERV doet ter conclusie van het advies tien aanbevelingen om de resterende knelpunten aan te pak-

ken. Ze slaan op de regelgeving, de praktijk en het flankerend beleid.

Ten eerste meent de SERV dat de verstrenging van de EPB-regelgeving wel aangewezen is, maar dan moet die eerst grondig onderbouwd en bediscussieerd worden vooraleer ze door te voeren. De verstrenging van de E100 naar de E80-norm tegen 2010 zou volgens de Vlaamse Regering de EPB-eisen op een meer vergelijkbaar internationaal niveau brengen. De internationale vergelijkingstudie is voor de SERV echter niet veralgemeenbaar: er werd slechts één halfopen woning met één maatregelpakket bekeken in diverse landen. Overigens maakt de studie zelf dezelfde opmerking. De vergelijking houdt ook geen rekening met de koudebrugberekening die in Vlaanderen vanaf 2010 zal worden ingevoerd en de facto een verstrenging van het E-peil betekent.

Ook de economische studie die als onderbouwing voor de verstrenging moest dienen, is volgens de SERV te beperkt. Er werd een economisch optimum berekend over vrij lange terugverdientijden, maar dat zegt niets over de sociaaleconomische haalbaarheid van de verstrenging. De studie onderzocht ook slechts een beperkt aantal types gebouwen.

Op basis van de beschikbare cijfers uit EPB-aangiftes blijkt dat een verstrenging in heel wat gevallen mogelijk is. Mevrouw Bollen wijst in een grafiek ter zake het groene deel aan, waarin gebouwen vervat zitten die nu al aan de verstrengde eisen zouden voldoen. Het oranje en rode deel laten echter zien dat ook heel wat gebouwen nog niet eens de vigerende E100-eisen zouden halen. Er is ook een grote tussencategorie. De spreekster herhaalt dat waarschijnlijk heel wat EPB-aangiftes van gebouwen die niet voldoen, achtergebleven zijn. Er zijn cijfergegevens van ongeveer 700 aangiftes, wat slechts vijf percent uitmaakt van alle gebouwen die in de respectieve periode zijn geconstrueerd.

De verstrenging van het E-peil lijkt de SERV voor twee types van gebouwen niet altijd haalbaar. Bij ingesloten appartementen wordt gerekend met relatief hoge interne warmtewinsten waardoor het moeilijker is om aan de ventilatie-eisen en de bepalingen inzake risico op oververhitting te voldoen. Bij bepaalde kleine vrijstaande woningen wordt het ook moeilijk om aan de eisen te voldoen omwille van de vrij hoge meegerekende interne winsten en omwille van de kleine compactheid.

De sociaaleconomische haalbaarheid van een verstrenging van het E-peil is nooit getoetst op draagvlak bij de doelgroep van de potentiële bouwers. Wellicht wordt bouwen voor nog minder mensen haalbaar en betaalbaar, oppert de SERV.

De SERV vraagt de Vlaamse Regering om meer tijd te nemen voor onderbouwing van de nodige periodieke bijstelling van de eisen en voor het oplossen van bepaalde groeiende problemen die het draagvlak voor de EPB-regelgeving zouden kunnen ondermijnen. Ze verwijst daarbij vooral naar de gehanteerde berekeningswijze voor ingesloten appartementen waardoor de interne warmtewinsten zo zwaar doorwegen.

Daarnaast wil de SERV graag een betere afbakening van de verantwoordelijkheden. Strengere eisen maken grotere verantwoordelijkheden en daarom moet duidelijk uitgeklaard worden wie waarvoor verantwoordelijk is.

Met strengere eisen wordt het ook cruciaal geacht dat de EPB-berekeningen vroeger gebeuren, omdat in een vroeg stadium beslissingen kunnen worden genomen over compactheid of oriëntatie en dergelijke.

In vroegere adviezen vroeg de SERV om EPB-berekeningen verplicht te maken voor de start van de werken. Ze gebeuren nu veelal te laat, stelt mevrouw Bollen. Daardoor heeft de bouwheer vooraf geen enkele garantie over al dan niet voldoen aan de EPB-eisen, hoewel hij wel opdraait voor mogelijke boetes. Ook de aannemers ondervinden problemen door het feit dat ze te laat weten welke energiebesparende maatregelen moeten worden toegepast en hoe. Zo kunnen ze geen realistische offerte maken. Ze vrezen bovendien dat heel wat verantwoordelijkheden naar hen zullen worden doorgeschoven. Mevrouw Bollen wijst er ook op dat de late berekening ertoe leidt dat vaak dure kunstgrepen nodig worden in een laat stadium van de bouw om alsnog aan de eisen te voldoen.

Er zou dus voor de start van de werken een EPB-berekening beschikbaar moeten zijn met een berekend E-peil. Dat heeft volgens haar ook het voordeel dat de overheid kan waarschuwen als een gebouw niet aan de eisen zou voldoen. Dat geeft meer mogelijkheden om bij te sturen. Het vooraf berekenen betekent voor de overheid niet echt een extra last, zo stelt de SERV, want de berekening kan automatisch nagerekend worden door de energieprestatiedatabank. Bouwers blijven tegelijk over voldoende ruimte beschikken om in de loop van het bouwproces nog aanpassingen door te voeren.

De SERV raadt vervolgens aan een sterkere koppeling met de stedenbouwkundige vergunning te overwegen. Dat kan door het goedgekeurd EPB-plan als opschortende voorwaarde te laten gelden voor de start van de werken. Het voordeel daarvan ligt in het feit dat de regeling meteen preventiever wordt. Er is ook geen handhaving van de indiening van de start-

verklaring meer nodig, omdat de opschorting van de vergunning als sanctie werkt. Ten slotte krijgen energieprestaties zo in een vroeger stadium meer aandacht en wordt de EPB-verslaggever vroeger bij de zaak betrokken.

Een derde aanbeveling behelst, zoals reeds gezegd, een betere afbakening van verantwoordelijkheden. Ze zijn te veel vermengd onder bouwheer, verslaggever en architect, aannemer, terwijl een degelijke afbakening de naleving van de regelgeving in de hand werkt en onnodige rechtszaken vermijdt. Dat geldt zeker bij nog strengere eisen of wanneer de eisen betrekking hebben op diverse actoren. De SERV ziet in dat verband een mogelijke rol voor modelcontracten.

De vierde aanbeveling strekt ertoe de EPB-software gebruiksvriendelijker te maken. Liefst zouden er ook optimalisatiemogelijkheden zijn, zodat het mogelijk wordt op eenvoudige wijze te zien wat een centimeter extra isolatie zou betekenen voor het E-peil. Ook een eenvoudige koppeling met andere ontwerpsoftware zou handig zijn, meent de SERV. Een economische optimalisatietool zou kostengegevens van maatregelen aan de software kunnen verbinden zodat het voor de bouwheer meteen duidelijk is hoe hij maatregelen op de meest efficiënte manier kan toepassen.

Ook een betere integratie van de EPB-regelgeving in de andere gebouwgerelateerde regelgeving lijkt de SERV zinvol. De startverklaring zou in de stedenbouwkundige melding van de start van de werken opgenomen moeten worden. Mevrouw Bollen legt uit dat dit eigenlijk een samenvoeging inhoudt van de verplichte melding aan de gemeente en de EPB-startverklaring. Als naast de stedenbouwkundige vergunning ook een melding geïntroduceerd wordt, zal ook in die zin afstemming nodig zijn, besluit ze.

Die afstemming is volgens de SERV ook noodzakelijk ten aanzien van de andere gewesten. Dat impliceert afstemming van EPB-methodieken en -eisen. Ook afstemming met het overig gebouwgerelateerde beleid, zoals ruimtelijke ordening, sociaal beleid, architecturaal beleid is van belang. Daar ziet mevrouw Bollen voordelen op het vlak van geïntegreerde controles en samenwerking.

Een zesde aanbeveling is ingegeven door het feit dat voor specifieke categorieën gebouwen en werken zich problemen voordoen. De spreekster somt de categorieën op: de interne warmtewinsten bij ingesloten appartementen, de bevoordeling van grote woningen tegenover kleine, de problemen met gemengde gebouwen zoals sanitaire blokken in serres, die zweven tussen verschillende categorieën omdat ze functies combineren. Bij verbouwingen zijn er

ook problemen met ventilatie-eisen. Algemeen is er voor verbouwingen meer maatwerk nodig, stelt mevrouw Bollen. De kosten van EPB-verslaggeving wegen voor verbouwingen vrij zwaar door in verhouding tot de kost van de uitgevoerde werken en dat noopt tot nadenken over een andere en meer eenvoudige aanpak voor die categorie.

Het voordeel dat installaties leveren in effect op het E-peil, is groter dan van andere gebouwgerelateerde maatregelen. De SERV ziet dat aspect dan ook graag opnieuw bekeken.

Er is geen verplichte controle of meting van de luchtdichtheid en daarom worden er in de methodiek hiervoor standaardwaarden gehanteerd, stelt mevrouw Bollen. Als men een andere dan de standaardwaarde wil hanteren, moet men een luchtdichtheidstest laten uitvoeren die vrij duur uitvalt. In die zin wil de SERV dat onderzocht wordt hoe via de EPB-methodiek de aandacht voor de luchtdichtheid kan verbeteren.

Een zevende aanbeveling gaat over een strengere controle en handhaving die intrinsiek verbonden is met een strenger beleid. Aandachtspunten vindt de SERV vooral de achtergebleven aangiftes, maar ook de waarheidsgetrouwheid van de EPB-aangiftes, die controle behoeft. Alleen ex post controleren is moeilijk omdat de isolatie niet langer zichtbaar is, stelt de spreekster nog. Het moet dus ook tijdens het bouwproces.

Een andere opmerking ter zake luidt dat er variatie kan zitten op wat in de aangifte staat naargelang wie deze opstelt. De SERV hecht er belang aan de reikwijdte van die variatie te kennen, omdat dat belang heeft voor hoe het sanctiebeleid vorm krijgt.

Controle en handhaving moeten doorzichtiger worden via rapportering. Dat is belangrijk voor bijsturing van het beleid, maar ook omwille van de sensibiliserende kracht.

De achtste aanbeveling vraagt om een actief achterblijvers- en koplopersbeleid. Het laatste vergt een aanpak van de innovatiebelemmerende aspecten van de EPB-regeling. Het blijkt nu heel moeilijk om nieuwe technieken te valideren en in te passen in de bestaande EPB-methodiek. Dat moet sneller kunnen gebeuren.

Een koplopersloket moet een aanspreekpunt worden voor mensen die verder willen gaan dan wat voorgescreven is. Ook experimenteerruimte voor die groep is noodzakelijk, stelt de SERV.

Het ondersteuningsbeleid moet gericht, het subsidiebeleid dient afgestemd op de nieuwe normen:

enerzijds op de kopgroep en anderzijds ook op de achterblijvers, zij die het moeilijk hebben om zelfs maar verbeteringswerken te starten of de EPB-eisen te halen. Subsidies zijn volgens de SERV het best tijdelijk en dat moet duidelijk aangekondigd worden. Dat stimuleert om energiebesparende investeringen binnen een bepaald tijds kader te houden.

De negende aanbeveling vraagt om nog meer inspanningen ten behoeve van opleiding en communicatie. Dat kan drempelverlagend werken. Alle communicatie zou volgens mevrouw Bollen op elkaar moeten worden afgestemd en bouwpartners moeten meer bij de hand genomen worden, zeker de laagopgeleide groepen.

Welke communicatie en opleiding is nodig? De SERV stelt dat ten behoeve van bouwheren duidelijk moet zijn dat de regels met zekerheid strenger zullen worden. Ook over kosten en opbrengsten van energiebesparende maatregelen moet goed gecommuniceerd worden, stelt de spreekster, net als over potentiële subsidies en boetes. Ook communicatie over gebruiks- en onderhoudsaspecten is cruciaal, omdat dit een grote invloed kan hebben op het energieverbruik. Dat geldt in elk geval ook voor ventilatievereisten, stelt mevrouw Bollen. Balansventilatiesystemen die niet goed worden onderhouden, kunnen schadelijke gevolgen hebben voor de gezondheid van de bewoners. Daarnaast moet het belang van compact bouwen benadrukt worden, samen met de nadelen van open bebouwingen en een volumewoningen met vides en de effecten ervan op de energieprestaties. Informatie over het energieprestatiecertificaat is evenmin een overbodige luxe, vindt de SERV. Te veel mensen kennen het nog niet. We moeten ook denken aan alternatieve communicatiemethoden zoals het aanwenden van thermografische beelden.

Architecten vervullen een centrale rol in het bouwproces en in de EPB-procedures en moeten daarin een blijvende ondersteuning krijgen. Volgens de SERV moet vermeden worden dat de verslaggeving stelselmatig wordt uitbesteed, want dat kan leiden tot een te grote loskoppeling van het energiegebeuren en het ontwerpgebeuren. Ondersteuning van architecten kan door samenwerking met architectenorganisaties, maar ook andere methoden zijn het overwegen waard, stelt de SERV, zij aan zij met opleidingen voor architecten, die zichzelf nog altijd te weinig deskundig achten in verband met EPB.

Aannemers en doelgroepen zijn de andere belangrijke groepen op wie de communicatie-inspanningen gericht moeten zijn. Codes van goede praktijk kunnen bijdragen tot een goede uitvoering van werken.

Het onderwijsaanbod van bouwprofessionals in be-

roeps- en ander onderwijs moet aan de EPB-regelgeving aangepast worden.

Aansluitend op het sensibiliseringsverhaal, wordt vermeld dat de SERV de indruk heeft dat de regeling inzake het energieprestatiecertificaat weinig effectief en weinig efficiënt dreigt te worden. De kostprijs ervan ligt tussen 200 en 450 euro. De variatie zou te wijten zijn aan dumpingtariefpraktijken enerzijds, en anderzijds aan een tekort aan deskundigen. Het certificaat lijkt voor bouwers nauwelijks een stimulans om verder te gaan dan de eisen. Ook op de huurmarkt dreigt het weinig effect te hebben wegens de schaarste op die markt, vooral in de laagste segmenten. Het energieprestatiecertificaat kan daardoor nauwelijks een rol spelen in de keuze van de huurwoning, stelt mevrouw Bollen.

De SERV vraagt ook aandacht voor de kwaliteitswaarborgen van de inhoud van het certificaat en voor de integratie met het overige gebouwenbeleid waar al certificaten bestaan.

De tiende aanbeveling geeft aan dat er meer aandacht voor governance moet zijn, voor andere en vernieuwde vormen van samenwerking tussen bouwpartners en overheid. Dat moet gepaard gaan met openheid, transparantie en vertrouwen, maar net zo goed met engagement, middelen en structuren. De SERV vraagt om het overleg met de bouwpartners te dynamiseren, wat zowel in het kader van de Vlaamse klimaatconferentie kan, als in het kader van het periodieke overleg dat VEA voert met de sector. Ook het project transitie management Duurzaam Bouwen kan daarin volgens de SERV een rol spelen. Aansluitend is er een overlegd evaluatieprogramma nodig, stelt de SERV nog. Dat impliceert afspraken over hoe in de toekomst de evaluatie van de EPB-regelgeving zal verlopen. Het moet ervoor zorgen dat de volgende evaluatie beter onderbouwd, beter overlegd en evenwichtiger is.

Tot slot herhaalt mevrouw Bollen de globale conclusies. Zo meent de SERV dat de voorgestelde verstrengde EPB-eisen niet in alle gevallen haalbaar zijn en vraagt hij de tijd te nemen voor nadere onderbouwing en overleg. Sommige problemen met de EPB-regeling zullen erger worden met het strenger worden van de eisen, stelt hij. Die problemen moeten aangepakt worden. De goede en strenge EPB-regeling volstaat op zich niet; de transitie naar energiezuinige gebouwen verdient een meer actieve ondersteuning.

Inzake de regeling zelf, vraagt de SERV concreet om de EPB-berekeningen voorafgaand aan de start der werken te verplichten om meer garanties te geven aan de bouwheer en de andere bouwpartners. Voorts moet er een betere afbakening zijn van de verant-

woordelijkheden. Methodiek en software moeten aangepast worden en gebruiksvriendelijker worden. De EPB-regeling moet beter afgestemd worden met andere gebouwgerelateerde regelingen. Strengere eisen vragen strengere controles.

Om de transitie naar energiezuinige gebouwen te bewerkstelligen, vraagt de SERV om een actief koplopersbeleid, omdat die groep de weg baant naar hogere minimumeisen, en een gericht ondersteuningsbeleid dat achterblijvers helpt over de verhoogde EPB-lat te springen. Meer opleiding en sensibilisering zijn nodig om het verbruik ook in de praktijk te verminderen. Tot slot is er nood aan een andere manier van werken om de transitie in gang te zetten.

II. BESPREKING

De heer *Dirk de Kort* wil graag weten op hoeveel data het onderzoek gebaseerd is om de relevantie te kunnen nagaan. Bovendien kan dat ook aantonen of de gegevensinzameling en het databestand van de EPB-regeling goed werken.

Het lid verneemt van burgers dat al die nieuwigheden telkens weer overkomen als een verhoging van de bouwkost: de watertoets, de veiligheidscoördinator en vervolgens het energieprestatiecertificaat. Hij kan dat aanvoelen begrijpen. Hij vermoedt dat de burger ook niet weet waar zich verder te informeren over de EPB-regeling en de praktijk ter zake. Daar is zeker behoefte aan.

Met betrekking tot de aanbeveling van een meer geïntegreerd beleid, ook in andere Vlaamse beleidsdomeinen, haalt de heer de Kort aan dat het initiatief van de woonloketten van minister Keulen in de gemeenten toch voor veel meer doorstroming van informatie kan zorgen. Hij stelt te merken dat bij heel wat bouwdiensten van gemeenten een gebrek aan kennis van de EPB-regeling legio is. Toetsing en verdere opvolging is in die optiek dan ook onmogelijk. Ten aanzien van socialehuisvestingsmaatschappijen is er al wel een soort van informatiesessie gehouden, maar ook daar ontbreekt die grondige kennis, stelt het lid. Hij acht het nodig in dat verband stappen te zetten.

Bij welzijnsorganisaties ziet de heer de Kort dan weer weinig ondersteuning voor wie daar de initiatieven nemen en koploper zijn. Alles komt ten laste van de initiatiefnemer en er is weinig actie vanuit de Vlaamse overheid.

De heer *Jan Peumans* stelt mee het bewuste decreet van 22 december 2006 te hebben goedgekeurd. Hij vindt de kritiek van de SERV op een uitvoeringsbesluit van de Vlaamse overheid nogal striemend en

zeer uitvoerig. Vraag die bij hem opkomt, is wat de overheid zal aanvangen met alle opmerkingen. Het rapport is volgens het lid een dwingend verzoek om een nieuw uitvoeringsbesluit.

Mevrouw *Annemie Bollen* stelt dat ze weinig kan zeggen over hoe de dataverzameling inzake EPB-aangiften en -startverklaringen loopt. De SERV kon enkel vaststellen dat er weinig gegevens beschikbaar zijn, maar daarmee kan men geen oordeel vellen over de vraag of de gegevensverzameling goed gebeurt. Het is een praktijk in opstartfase, stelt de sprekerster, en een aantal gemeenten waren duidelijk nog niet klaar met hun energieprestatiedatabanksysteem, waardoor de informatie nog niet kon doorstromen. Ze vindt dat het in feite aan de overheid is om daarover een antwoord te bieden.

De SERV vroeg volgens mevrouw Bollen om feedback van de minister. Daarop is nog geen respons gekomen, stelt ze.

De heer Peumans verneemt van mevrouw *Esther Deman* dat het verzoek om feedback is gesteld op het ogenblik dat het advies overgemaakt is, namelijk op 3 december 2008. Daarbij werd om een expliciete reactie gevraagd. Het verheugt mevrouw Deman dat de SERV uitgenodigd is in de commissie, omdat ook de SERV het belang van een goede dialoog hoog inschat.

De heer *Jan Peumans* wil weten of er een reguleringssimpactanalyse (RIA) is gemaakt toen de EPB-regeling is ingevoerd. Hij verklaart dat de regelgeving immers net zo goed toepasbaar en haalbaar moet zijn voor kleine als voor grote gemeenten.

De heer *Marc van den Abeelen* geeft aan dat hij dacht dat het VEA een evaluatie zou opmaken van alle regels en subsidies om de ondoorzichtigheid voor de burger op te heffen. Hij heeft er geen zicht op of wat wordt bedoeld, daarin vervat zit. Het lid legt uit dat voor een gemeente de bewuste evaluaties niet vanzelfsprekend zijn, omdat ze veelal niet over de geschikte ambtenaren beschikken. Van de stedenbouwkundig ambtenaar kan volgens hem niet worden verwacht dat hij energie- en materiaal- en watertoetsdeskundige is. Zolang niet wordt toegestaan dat zoiets bovengemeentelijk geregeld wordt, blijft het enorm belastend voor de gemeenten, stelt hij. Hoe goed maatregelen dan ook bedoeld zijn, ze blijven achterwege omdat de gemeenten niet kunnen volgen. De burgers degelijk inlichten blijft dan ook een utopie, stelt de heer van den Abeelen. Sensibilisering en opleiding van de betrokken ambtenaar is cruciaal, herhaalt hij.

Mevrouw *Annemie Bollen* nuanceert dat met de wijzigingen die zijn doorgevoerd inzake EPB-decreet

en -besluiten, de gemeenten grotendeels ontlast zijn. Ze hoeven de controles op de EPB-startverklaring en werken niet langer op zich nemen. Het gaat voor gemeenten nog vooral om een doorgeeffunctie voor informatie, stelt mevrouw Bollen. Daarvoor heeft de overheid een databanksysteem ontworpen. Misschien maken nog niet alle gemeenten hiervan gebruik, maar de overheid heeft het alvast zo geschapen, stelt ze. In het advies is daarom van dat knelpunt op zichzelf geen sprake. Als het erom gaat dat de gemeentelijke ambtenaar voor degelijke informatie aan de burger moet kunnen instaan, dan past dat in de nood aan communicatie en sensibilisering en dat is in lijn met het advies, besluit mevrouw Bollen.

De heer *Marc van den Abeelen* weerlegt dat de gemeente nergens nog voor moet instaan, aangezien ze wel degelijk de controle op de start van de werken op zich moet nemen. Als de nodige kennis daar dan ontbreekt, hoe kan men dan een project tegenhouden, vraagt het lid zich af.

De heer *Dirk de Kort* informeert naar het tot stand komen van een SERV-advies. Als pril parlamentslid kan hij zich daar niet veel bij voorstellen en vraagt hij zich af of dat spontaan gebeurt of niet.

Mevrouw *Esther Deman* legt uit dat er eerst een adviesvraag van de minister komt. De SERV moet advies verstrekken vooraleer de Raad van State een advies wil uitbrengen. Het SERV-advies komt bij tweede lezing van een ontwerpadvies op de regeringstafel terecht. De regering houdt daarmee al dan niet rekening en neemt een beslissing en dient het ontwerp in bij het parlement, samen met het SERV-advies.

De heer *Jan Peumans* pikt daarop in en herhaalt dat de vraag altijd weer is wat de regering met de adviezen destijds heeft gedaan. Hij oppert dat men dat in dit verband misschien kan nagaan. Hij heeft namelijk sterk de indruk dat de regering niet zelden slecht gehoor geeft aan adviezen.

Mevrouw *Annemie Bollen* bevestigt dat een aantal punten in het advies inderdaad ook al in eerdere adviezen waren vermeld. Sommige problemen waarvoor destijds gewaarschuwd werd, zijn realiteit geworden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de afstemming van de EPB-startverklaring met de startverklaring op gemeentelijk niveau en voor de vraag naar EPB-berekeningen voor de start van de werken. Er zijn echter bij de evaluatie ook een aantal nieuwe elementen naar boven gekomen waarbij de SERV toen ook niet heeft stilgestaan, geeft de spreker aan.

Toen de adviesvraag bij de SERV terechtkwam, heeft men de stukken die het VEA heeft gebruikt nader bekeken en de betrokken sectoren uit de bouw

en de architectenorganisaties geconsulteerd. Ook opleidingsdeskundigen kwamen aan bod om het advies mee vorm te geven, stelt de spreker.

De verslaggever,

Annick DE RIDDER

De voorzitter,

Marc
VAN DEN ABEELLEN
